

meligt. Hver især har de to organister og deres rådgivere truffet en række valg – af instrument, kirkerum og ønsket om at skabe musikalsk afveksling – og på det grundlag formet de programmer, som hver pladeside danner. Men valgene griber over i hinanden og bevirker, at et og samme værk kommer til at stå forskelligt placeret og derfor spilles forskelligt i de to indspilninger – egentlig af lige gode grunde. Det forstås man først rigtigt, når man holder inde med sammenligningerne og hører hver pladeside, hvert koncertprogram for sig.

Inge Bønnerup og Ulrik Spang-Hanssen er begge fremragende orgelspillere. Man kan – i respekt for deres indspilningers niveau – tale om en apollinsk og en dionysisk version af Buxtehudes orgelværker. Inge Bønnerup spiller dem, ikke bare som vi kender dem, for de står friske og levende under hendes hænder/fødder og giver mange nye oplevelser, men sådan at vi samtidig glædes ved at genkende ham. Han virker hos hende ikke fremmed. Hendes rytme er usvigelig sikker, og der mærkes en fin balance i hendes valg af klang og tempi. Ulrik Spang-Hanssen problematiserer traditionen. Han søger nye muligheder med sine valg af klang og tempo, med de mange forsiringer og med sit rubatospil. Han spiller i mere end én forstand, og han vinder og taber. Man tvinges som tilhører til at tage stilling til mangt og meget, og selv hvor det måske ikke forekommer så svært at finde sit ståsted, bliver man tvunget til at gøre sig overvejelser. Han har dristigt sat traditionen til debat, mens Inge Bønnerup overbevisende viser os dens sunde livskraft.

Carsten E. Hatting

*Johan Adolph Scheibe: Sinfonias. Concerto Copenhagen, Andrew Manze (dirigent). CD Chandos. CHAN 0350. (1 CD).*

För något år sedan framträdde Concerto Copenhagen samt solister med en inspelning av ett urval ur fyndet av noter på Aalholm Slot: flöjtkonserter av Agrell, Scheibe och Hasse. Då denna inspelning recenserades i Dansk Årbog for Musikforskning 1993 uttalades önskemålet om en fortsättning, „en klingende dansk musikhistorie fra 1700-talet“.

I den fortsättning som nu föreligger – vi hoppas verkligen, att serien skall få många tillskott – har endast verk av Johan Adolph Scheibe (1708–1776) inspelats. Concerto Copenhagen, som leds av Andrew Manze, uppträder denna gång i större sammansättning: förutom stråkinstrument och generalbas även trä- och bleckblåsare samt pukor, och bygger därvid upp utomordentligt delikata klanger, utförandemässigt i alla avseenden jämbördiga med det som andra ensembler med s.k. periodinstrument representerande 1700-talets mitt brukar prestera. Musicerandet är friskt och medryckande, det uppvisar all önskvärd förtrogenhet med Scheibes Empfindsamkeit, som bjuder på årtskilliga barockekon. Inspelningstekniskt uppfylls alla rimliga krav.

Utgivningen av äldre musik på skiva har under de senaste åren i glädjande hög grad tagit fasta på dokumentation av särskilda miljöer. Den nu föreliggande skivan är den första jag fått i min hand där en central 1700-talsföreteelse ställs i centrum: det borgerliga musiksällskapet med inslag av yrkesmusiker. Några av verken på skivan – de sinfonior som har påträffats i tyska och svenska bibliotek – kan ha spelats av *Det musikalske Societet* som grundades i Köpenhamn 1744. Sinfonian i h-moll (ur *Sörje- och Klagesange over Dronning Lovise*) och sinfonian i D-dur (ur kantaten *Der Tempel des Ruhmes*), vardera tillkomna i anledning av tilldragelser i kungahuset, uppfördes 1752 av *Det musikalske Selskab*.

Båda dessa sällskap berörs av Scheibe – dirigenten – med påtaglig entusiasm i *Abhandlung vom Ursprung und Alter der Musik* (1754). Om *Det musikalske Selskab*, med medlemmar även ur kungafamiljen, skriver Scheibe bland annat:

„Schon im Herbste des 1750sten Jahres traten in Kopenhagen einige Liebhaber und Freunde der Musik nebst einigen Musikverständigen zusammen, eine neue musikalische Gesellschaft daselbst aufzurichten; nachdem zuvor eine, fast fünf Jahre daselbst gestandene, andere musikalische Gesellschaft eingegangen war. [...] Die Mitglieder bestehen theils aus Liebhabern der Musik, theils aus Virtuosen. Unter den ersten befinden sich Personen vom ersten und andern Range nebst einigen andern ansehnlichen und geschickten Männern. Die meisten spielen selbst Instrumente oder singen. Unter den Virtuosen befinden sich vorzüglich der Kanzelley-Secretair Diener, der

Hoforganist Breitendick, die erste Violinist der Königl. Capelle Winter, nebst einigen andern“.

Dessa sällskap var de första av detta slag på det område vi i dag kallar Norden, och de skulle som känt få efterföljare. Jag tänker bl.a. på Utile Dulcis musikalska „areopag“ i Stockholm. Även t.ex. i Riga uppstod ett musikalskt sällskap ungefär samtidigt, detta stod J.G. Herder rätt nära. Epoken är ett utomordentligt viktigt stadium i den utveckling som ledde till konsertväsendets uppkomst. Därför känns skivan så viktig, därför är det en glädje att konstatera, att det klingande resultatet motsvarar förväntningarna.

Fabian Dahlström

Niels W. Gade: Piano music. Complete edition – vol. I – III. *Anker Blyme (klaver)*. Opus 4 og opus 18 *Anker Blyme og Morten Mogensen (klaver)*. Dacapo DCCD 9115, 9116 & 9117. (3 CDer).

Niels W. Gade: Solo Piano Works. Vol. 1 – 2. Elisabeth Westenholz (klaver). *Kontrapunkt* CD 32097 & 32124. (2 CDer).

Musikeren, komponisten og dirigenten Niels W. Gade (1817-1890) voksede op i den danske guldalders meget frodige kunstneriske milieu. Gade blev hurtigt selv en meget betydningsfuld person i det danske musikliv og fik en enestående international karriere. Niels W. Gade komponerede klaverværker helt tilbage fra 1836 under studietiden og i alle årene frem til få år før han døde. En stor del af Gades klaverværker blev udgivet i hans egen levetid i Danmark, Tyskland, England og Frankrig. Niels W. Gades klaverstil er præget af den højromantiske tyske stil, især af Robert Schumann. Gade komponerede værker for klaver solo i forskellige genrer med meget forskellige udtryksmæssige og pianistiske krav – fra store stykker til koncertsalen til småstykker til hjemmene, f.eks. fra den fire-satsede sonate op. 28, det fire-satsede sonateligende værk, op. 27, de to fire-satsede samlinger af fantasistykker, op. 31 og op. 41, til de større en-satsede karakterstykker af lyrisk tilsnit, *Akvareller* op. 19 og op. 57 samt *Idyller* op. 34, og til de mindre, flersatsede og enkelt-satsede værker, m.fl.

Dacapo har valgt at udgive Gades komplette klaverproduktion af såvel trykte- som utrykte værker. Imidlertid mangler der nogle større og mindre enkeltstående klaverstykker og sats, samt én samling bestående af fire sats. (I forbindelse med udgivelsen af Niels W. Gades samlede værker har der i forskellige internationale musikvidenskabelige tidsskrifter været efterlyst hans autografe manuskripter m.v. Det har givet gevinst – også for klaverværkernes vedkommende! Måske der vil dukke endnu flere værker frem af gemmerne?) Kontrapunkt-udgivelsen rummer kun et udvalg af Gades klaverværker, nemlig først og fremmest en del af de flersatsede værker, men kun to af de enkeltstående sats er medtaget, *Scherzino Akvarel* (Fog 111) og *Akvarel* i A-dur (Fog 113) i tilknytning til *Akvareller* op. 19 og op. 57.

Hvad angår optagelsen og gengivelsen af flyglerne på de to CD-sæt, er Kontrapunkt den bedste af de to indspilninger. Det skyldes bl.a., at Kontrapunkt benytter et mere veljusteret flygel, her et Fazioli (der er dog f.eks. problemer med en egal dæmpning af finalakkorden op. 19, hefte 1, nr. 5, ligesom enkelte toner ikke er egale.) Kontrapunkt gengiver flyglets klang betydeligt mere dynamisk og levende – jeg savner dog mere transparens i klangen. Undertiden er mængden af tilsat rumklang uheldig, for den medfører, at Elisabeth Westenholz ellers perlende spil til tider bliver lidt udflydende i kanterne. Dacapos flygel derimod er lidt træt og burde have været justeret inden samtlige optagelser (f.eks. er bl.a. de sordinerede a” og h” klangligt uegale i op. 19), men hverken Steinway flyglets ædle og fine tone eller Anker Blymes udsøgte tonedannelse fornægter sig. Dacapos gengivelse er ikke altid tilfredsstillende (f.eks. op. 27), flyglets klang er for mørk, indelukket og ensartet, der levnes ikke plads til flyglets forskelligartede klangmuligheder, og optagelsen mangler rummelighed, ambience.

De to foreliggende indspilninger repræsenterer to vidt forskellige opfattelser og interpretationer af Niels W. Gades klaverstykker.

Anker Blymes interpretation er generelt præget af for moderate tempi, af begrænset dynamiske udsving, af et meget begrænset udtryksregister og for lidt refleksion over form, tematik og klaveridiomatik. I Blymes hænder virker det, som om Niels W. Gade skulle have et meget begrænset renommé som komponist i almindelighed og som klaverkomponist i særdeleshed. Værkerne fremføres småkedeligt og